

**VERANDERINGEN IN HET VOORKOMEN VAN LIBELLEN (*ODONATA*) IN RELATIE TOT
GESELECTEERDE MILIEUPARAMETERS. PROEFPROJECT FLORA EN FAUNA 2030,
ACHTERGRONDREEKS, DEEL 3. PROJECT ECOLOGISCHE INPASBAARHEID STOFFEN**

Wasscher, M.T. & J. van Tol*, 1993. EIS-Nederland, 40 pp. (Copiën zijn
aan te vragen bij de auteurs, adres postbus 9517, 2300 WB Leiden).

Dit rapport tracht een beeld te schetsen van de veranderingen van de libellenfauna in het verleden in Nederland en doet een prognose over de ontwikkelingen tot 2010 als gevolg van het voorgenomen natuur- en milieubeleid van de overheid.

Binnen het onderzoek is onderscheid gemaakt tussen de veranderingen van de libellenfauna met betrekking tot verspreiding en aantallen. De conclusies van het onderzoek zijn uiterst alarmerend. Dat veel soorten de afgelopen eeuw zeer snel zijn achteruit gegaan zal veel mensen bekend zijn. Zelfs diegenen die nog slechts 10 jaar libellen bestuderen zullen hebben

kunnen zien dat bepaalde soorten in hun buurt achteruit zijn gegaan of zijn verdwenen. Dit rapport geeft echter aan dat de teruggang in verspreiding nog een genuanceerd beeld geeft van de waarheid. Naast 8 uitgestorven soorten, schatten de auteurs dat van 32 soorten de aantallen de afgelopen eeuw zijn afgenomen tot 1%! Daaronder ook soorten die we nu nog 'algemeen' noemen, zoals *Pyrrhosoma nymphula* en *Libellula quadrimaculata*. De bepaling van de aantalsontwikkelingen geschiedde vaak via 'best professional judgement', waarvan voor een tweetal soorten een beschrijving van de methode wordt gegeven. Naar mijn inzien is deze methode correct gehanteerd.

Naar de toekomst toe concluderen de auteurs dat bij het huidige beleid voor 41 van de 51 zich nu handhavende soorten in Nederland nog een zekere toekomst is weggelegd. Dit zijn dan echter wel de 'minder kritische' soorten. Ten aanzien van de hervestiging van soorten in gebieden die nu zijn verlaten door bepaalde soorten zijn de auteurs terughoudend. Er wordt niet verwacht dat bij een verbetering van het biotoop en de waterkwaliteit de oorspronkelijk libellenfauna snel zal terugkeren. Hiernaast gaan de auteurs in op de mogelijke gevolgen van klimaatveranderingen in Nederland. Een aantal libellesoorten, die nu hun noordgrens in Noord-Frankrijk hebben, zijn misschien in 2030 in Nederland te verwachten.

Ondanks de grote problemen die tijdens het onderzoek moeten zijn gerezen ten aanzien van de interpretatie van aantallen en verspreiding in het verleden zijn de auteurs er in geslaagd de sterke achteruitgang goed onderbouwd neer te zetten. Naar de toekomst zijn de auteurs wellicht wat te cynisch. Met name op het gebied van biotoopomstandigheden en waterkwaliteit is, als het voorgenomen beleid wordt uitgevoerd, aanzienlijke vooruitgang te verwachten. Vogels en planten hebben al laten zien snel verloren terreinen weer te kunnen bezetten. Het is m.i. niet aan te nemen dat goede verspreiders als libellen daar anders over zouden denken. Waar we ons eerder bezorgd over zouden moeten maken is het feit dat het voorgenomen beleid nog lang niet wordt uitgevoerd. Het rapport geeft aan dat het effect van verslechterde omstandigheden heeft geleid tot een aanzienlijke verarming van de libellenfauna, die zich nog steeds voortzet. Laten we hopen dat deze tendens op korte termijn ombuigt.

Robert Ketelaar